

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022—2025

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022—2025 (SRR 3/2021 rd): Ärendet har lämnats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 4.6.2021.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Taina Eckstein, finansministeriet
- finansråd Jukka Mattila, finansministeriet
- specialsakkunnig Ville Heinonen, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Jan Hjelt, arbets- och näringsministeriet
- direktör Mika Niemelä, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Johanna Hautakorpi, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Ville Heinonen, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Ville Hänninen, social- och hälsovårdsministeriet
- diskrimineringsombudsman Kristina Stenman, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- jämställdhetsombudsman Jukka Maarianvaara, Jämställdhetsombudsmannens byrå
- ledande expert Timo Aulanko, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- direktör Eerik Tarnaala, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, ansvarsområdet för arbetarskydd
- beställarchef Jouko Nieminen, UF-centret
- direktör Tiina Korhonen, Nylands arbets- och näringsbyrå
- generaldirektör Antti Koivula, Arbetshälsoinstitutet
- utvecklingschef Erja Lindberg, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Olli Riikonen, Finlands Kommunförbund
- professor Markus Jäntti
- forskardoktor Sami Outinen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Mellersta Finland
- Norra Österbottens TE-byrå

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Företagarna i Finland rf
- Työttömien Keskusjärjestö ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I planen för de offentliga finanserna beräknas bruttonationalprodukten öka med 2,6 procent 2021, 2,5 procent 2022 och 1,5 procent 2023. Till följd av coronaviruspandemin är den ekonomiska tillväxten enligt planen långsam i början av 2021 men börjar småningom tillta under sommaren. Prognosen bygger på antagandet att incidensen av sjukdomsfall inom coronaviruspandemin kommer att sjunka till en låg nivå inför sommaren 2021 till följd av restriktioner, framsteg i vaccinationsprogrammet och säsongsvariationer i epidemins förlopp.

I planen för de offentliga finanserna konstateras att helhetsbilden av Finlands ekonomi och finanspolitiska behov avviker avsevärt från situationen i oktober 2019 när ramen för valperioden uppställdes, och därför har regeringen som en del av lösningarna vid halvtidsöversynen beslutat höja ramen med 900 miljoner euro 2022 och 500 miljoner euro 2023. De direkta coronarelaterade kostnaderna täcks som utgifter utanför ramen åren 2021—2023. Den mekanism för exceptionella konjunkturlägen som ingår i rambestämmelsen enligt regeringsprogrammet aktiveras dessutom åren 2021 och 2022 och gör det möjligt att rikta 500 miljoner euro per år till utgifter av engångsnatur.

Riktlinjer för främjande av sysselsättningen

Det viktigaste målet för regeringens ekonomiska politik i regeringsprogrammet är att under normal ekonomisk utveckling höja sysselsättningsgraden till 75 procent och att öka antalet sysselsatta med minst 60 000 personer före utgången av 2023. I och med coronakrisen har målet justerats så att man eftersträvar en sysselsättningsgrad på 75 procent före mitten av årtiondet och strävar efter att öka antalet sysselsatta med 80 000 personer genom sysselsättningsåtgärder före utgången av årtiondet.

För att nå sysselsättningsmålet beslutade regeringen vid sin halvtidsöversyn om åtgärder genom vilka man eftersträvar ytterligare 40 000—44 500 sysselsatta. Till de viktigaste åtgärderna hör en överföring av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna, en finansieringsmodell som skapas i samband med överföringen och som ska sporra kommunerna att utveckla sin verksamhet så att den främjar sysselsättningen, en utvidgning av programmet för arbetsförmåga samt en reform av systemet med lönesubvention och en reform av det kontinuerliga lärandet. Dessutom har regeringen för avsikt att före utgången av regeringsperioden fatta beslut om sysselsättningsåtgärder som stärker den offentliga ekonomin med 110 miljoner euro. Före halvtidsöversynen våren 2021 har regeringen tidigare fattat beslut om en sammanlagd effekt på uppskattningsvis 31 000—

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

33 000 sysselsatta personer fram till 2029. De viktigaste enskilda åtgärderna är utvidgningen av läroplikten, slopandet av tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa samt den nordiska arbetskraftsmodellen, sänkningen av avgifterna för småbarnspedagogik, kommunförsöken med sysselsättning, reformen av lönesubventionen och åtgärder som stärker sysselsättningen för partiellt arbetsföra.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet understöder regeringens åtgärder för att öka sysselsättningen och betonar att man vid genomförandet av reformerna måste se upp med silotänkande. Även det mål om ekologiskt och socialt hållbar tillväxt som ingår i planen för de offentliga finanserna kan uppnås endast om de olika dimensionerna beaktas inom alla sektorer. För närvarande syns den ekologiska dimensionen i praktiken inte alls i sysselsättningsåtgärderna.

Utskottet anser det viktigt att man övergår till en aktivare arbetskraftspolitik på samma sätt som i de övriga nordiska länderna, men påpekar samtidigt att Finland fortfarande satsar mindre på en aktiv arbetskraftspolitik som stöder arbetsmarknadens funktion än de övriga nordiska länderna.

Överföring av arbets- och närings tjänsterna till kommunerna

Kommunernas roll och ansvar inom arbets- och närings tjänsterna utökas. Den första åtgärden var kommunförsöken med sysselsättning för tiden 1.3.2021—30.6.2023, då en del av arbets- och näringsbyråernas kunder övergick på försökskommunernas ansvar och en del av byråernas personal underställdes arbetsledningen i försökskommunerna. Regeringen har vid sin halvtidsöversyn fastställt att arbets- och närings tjänsterna överförs till kommunerna under 2024. I planen för de offentliga finanserna konstateras att överföringens ekonomiska konsekvenser preciseras när beredningen framskrider och att de inkluderas i planen för de offentliga finanserna först senare.

Genomförandet av ändringen förutsätter förutom en reform av lagstiftningen även rikligt med regional och lokal beredning. Utskottet betonar att särskild uppmärksamhet ska fästas vid planeringen, tidtabellen, projektionen och resursfördelningen av arbets- och närings tjänsternas permanenta servicestruktur såväl nationellt som regionalt. Vid överföringen av arbets- och närings tjänsterna till kommunerna är det dessutom viktigt att genomföra en förnyad finansieringsmodell som verkligen sporrar dem som ordnar sysselsättningstjänster.

Inom skötseln av sysselsättningen som helhet pågår nu och under de kommande åren flera reformer. En utmaning vid den samtidiga beredningen och genomförandet av nya sysselsättningsåtgärder och omfattande förvaltningsreformer är att upprätthålla servicenivån i brytningsskedet. Utskottet anser det vara viktigt att man under den ekonomiska återhämtningen efter coronakrisen och den ökade efterfrågan på arbetskraft ser till att sysselsättningstjänsterna är så funktionsdugliga som möjligt och främjar arbetsförmedlingen på bästa sätt.

Modell för nordisk arbetskraftsservice

Arbets- och närings tjänsternas funktionsförmåga har under coronakrisen understötts genom att för viss tid öka arbets- och näringsbyråernas omkostnader fram till utgången av 2021. Från och med 2023 är avsikten enligt planen för de offentliga finanserna att stärka arbets- och närings tjänsternas omkostnader med 70 miljoner euro som en del av genomförandet av den nordiska model-

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

len för arbetskraftsservice. Arbets- och näringsministeriet bereder som bäst en regeringsproposition om den nordiska modellen för arbetskraftsservice. Målet med modellen är bland annat att avsevärt öka antalet möten med arbetssökande i synnerhet i början av arbetslösheten samt senare, om arbetslösheten förlängs, under intensiva serviceperioder.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att övergången till den nordiska modellen för arbetskraftsservice är en central reform med tanke på sysselsättningsmålet. Utskottet fäster dock uppmärksamhet vid att även om ökningen av de permanenta omkostnaderna för arbets- och närings-tjänsterna med 70 miljoner euro är betydande, kommer ökningen inte nödvändigtvis att vara tillräcklig för att möjliggöra att servicenivån enligt modellen genomförs fullt ut. Med tanke på genomförandet av modellen kommer det att vara av avgörande betydelse bland annat om det i lagstiftningen kommer att förutsättas personliga möten, eller om det också är möjligt att föra diskussioner på distans. Utskottet betonar att införandet av den nordiska modellen för arbetskraftsservice över huvud taget förutsätter betydande satsningar på att utveckla digitala lösningar, informationssystem och digitala serviceplattformar.

Kontinuerligt lärande

Syftet med reformen av det kontinuerliga lärandet är att förnya de kompetenstjänster som är riktade till befolkningen i arbetsför ålder, utveckla prognostiseringen av förändringar i arbetslivet samt rikta utbildning och handledning särskilt till branscher med strukturomvandlingar samt till underrepresenterade grupper. I samband med reformen av det kontinuerliga lärandet är målet särskilt att säkerställa och etablera ett tillräckligt riktat utbildningsutbud, uppsökande verksamhet och stöd för befolkningen i arbetsför ålder. Dessutom görs en utredning om hur möjligheterna för arbetslösa att studera kan utvecklas och görs en bedömning av de behov av ändringar i lagstiftningen som hänför sig till detta.

För närvarande behandlar riksdagen regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning och till lagar som har samband med den (RP 76/2021 rd). Avsikten är att inom undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel överföra 1,1 miljoner euro till centrets permanenta omkostnader i den tredje tilläggsbudgeten för 2021. I budgeten för 2021 utökades det kontinuerliga lärandet med 40 miljoner euro, som i synnerhet riktas till kompetensutveckling för befolkningen i arbetsför ålder, stärkande av kompetensen hos personer med svaga grundläggande färdigheter samt underlättande av sysselsättningen av äldre. Det föreslås att detta anslag överförs till servicecentret.

Enligt den preliminära planen för återhämtning och resiliens som ingår i Finlands program för hållbar tillväxt anvisas sammanlagt 70 miljoner euro för reformen av kontinuerligt lärande. Genom tidsbegränsad finansiering skapas bland annat de strukturer och verksamhetsmodeller som reformen förutsätter för servicecentret, utvecklas prognostiseringen och digitala tjänster för kontinuerligt lärande samt ökas de utbildningar och andra tjänster för kompetensutveckling som är nödvändiga med tanke på återhämtningen efter coronakrisen.

Utskottet konstaterar att genomförandet av åtgärderna i reformen av det kontinuerliga lärandet in-tar en nyckelroll när det gäller att höja kunskapsnivån och förbättra sysselsättningen. Servicecen-

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

tret för kontinuerligt lärande och sysselsättning gör det för sin del möjligt att utveckla och rikta utbildningar och sysselsättningsfrämjande tjänster noggrannare än tidigare.

Välittjä Oy

Regeringen har beslutat att grunda ett bolag med specialuppgifter, Välittjä Oy, för att förbättra sysselsättningen av partiellt arbetsföra med den allra svåraste ställningen på arbetsmarknaden. För statsunderstödet för detta ändamål reserveras 10 miljoner euro per år. Utskottet understöder inrättandet av Välittjä Oy och en tillräcklig resurstilldelning till bolaget och påpekar samtidigt att underlättandet av sysselsättningen av partiellt arbetsföra har ett sådant egenvärde att åtgärden inte kan bedömas enbart utifrån i vilken mån den stärker den offentliga ekonomin.

Linjär modell för partiell invalid- och sjukpension

Statsrådet har redan under en längre tid berett genomförandet av den linjära modellen för partiell invalid- och sjukpension. I den modell som föreslås bli införd 2023 samordnas partiell invalid- och sjukpension och förvärvsinkomsterna så att pensionen gradvis minskar när arbetsinkomsterna överstiger det skyddade beloppet. Det är en viktig reform, anser utskottet.

Arbetarskyddsmyndighetens resurser

Tillsynen över utländsk arbetskraft och myndighetssamarbetet bör effektiviseras. Av arbetarskyddsmyndighetens tillsynsresurser hade cirka 20 årsverken år 2020 riktats till tillsynsuppgifter som gäller utländsk arbetskraft. Tillsynsuppgifterna för utländsk arbetskraft har organiserats som en särskild uppgift. En del av inspektörerna är utlänningsinspektörer på heltid, en del av arbetsuppgifterna omfattar också andra tillsynsuppgifter, såsom exempelvis tillsynen över efterlevnaden av beställaransvarslagen eller tillsynen över arbetsförhållandena.

I budgeten för 2021 stärktes arbetarskyddsmyndighetens resurser med 975 000 euro för inrättande av 15 nya tjänster. Syftet med stärkandet av resurserna var att öka fältövervakningen och myndighetssamarbetet, att bättre utnyttja förhandsmeddelanden och kontrolltips från utstationerade arbetstagare och att effektivisera rådgivningen och styrningen. Ansvarsområdena för arbetarskyddet rekryterar till största delen de personer som behövs för de tjänster som tilläggsanslaget förutsätter under våren 2021. Det är viktigt enligt utskottet att detta tilläggsanslag tryggas också i framtiden.

Utskottet fäster dessutom uppmärksamhet vid att behovet av övervakning av utländsk arbetskraft kommer att öka ytterligare genom den nyligen antagna lagen om den rättsliga ställningen för utlänningar som plockar naturprodukter. Avsikten är att de årsverken som anvisas för tillsynen över efterlevnaden av lagen ska täckas med tilläggsanslag som anvisats för tillsynen över utländsk arbetskraft. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet betonar att arbetarskyddsmyndigheten ska ha tillräckliga resurser för att övervaka och förebygga arbetsrelaterat utnyttjande i den omfattning som arbetsmarknaden förutsätter.

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

Jämställdhetsbudgetering

De finanspolitiska riktlinjer på medellång sikt som på ett betydande sätt styr samhällets verksamhet har oundvikligen konsekvenser för jämställdheten. Av planen för de offentliga finanserna framgår inte på vilket sätt jämställdhetskonsekvenserna av fördelningen av inkomster och utgifter har bedömts när riktlinjerna drogs upp. Det är därför svårt att få en helhetsbild av hur planen för de offentliga finanserna påverkar jämställdheten.

En bedömning av jämställdhetskonsekvenserna är ett viktigt sätt att främja jämställdheten i beslutsfattandet. Utskottet har i sitt utlåtande om statsbudgeten för 2021 (AjUU 8/2020 rd) framfört att granskningen av jämställdheten har utvecklats jämfört med tidigare skeden. Samtidigt har utskottet dock konstaterat att det krävs ytterligare utveckling för att konsekvensbedömningarna ur ett jämställdhetsperspektiv inom specifika förvaltningsområden ska vara jämförbara, konkreta och för att sambandet mellan mål och anslag ska gå att påvisa. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet betonar att det är nödvändigt att delta i bedömningen av jämställdhetskonsekvenserna också när den finanspolitiska linjen planeras och beslut om den fattas för en längre tid än budgetperioden.

Mätning av sysselsättningen

Sysselsättningsmålet i Finland uttrycks i stället för eller utöver i ändring av antalet sysselsatta dessutom ofta i sysselsättningsgraden, som mäts bland befolkningen i åldern 15—64 år. I ljuset av samhällets långvariga utbildningsmål och i synnerhet förlängningen av läroplikten kan den nedre åldersgränsen anses vara låg. Till exempel den som deltar i utbildning på andra stadiet kan i sig vara sysselsatt, men det är ifrågasatt om det är meningsfullt att höja sysselsättningen för dem som går i gymnasium eller yrkesskola, eftersom deras uppgift på heltid är att studera.

På motsvarande sätt kan också den övre åldersgränsen granskas kritiskt. Enligt utredning till utskottet visar erfarenheter från Sverige att fler äldre förvärvsarbetar som en reaktion på incitamenten. Om man eftersträvar en högre sysselsättning bland de äldre, kan man med fog överväga om det är ändamålsenligt att beräkningen av sysselsättningsmålet inte omfattar dem.

Utskottet konstaterar att ett problem med det mål som uppställts för sysselsättningsgraden också är att arbetsinsatsen i arbetskraftsundersökningen räknas som tämligen liten. Därför kan det vara ändamålsenligt att i sysselsättningsmålet vid sidan av sysselsättningsgraden sätta upp ett sysselsättningsmål som baserar sig till exempel på utförda arbetstimmar.

Utskottet fäster dessutom uppmärksamhet vid att beräkningen av regeringens sysselsättningsåtgärder är bristfällig. Även om alla negativa sysselsättningseffekter av besluten inte har räknats med, har också flera positiva sysselsättningseffekter lämnats utanför beräkningen. En väsentlig brist är att den beslutsbaserade återhämtningen inte beaktas vid beräkningen av sysselsättningen och att den positiva sysselsättningseffekt som de bestående utgiftsökningarna i regeringsprogrammet medför inte beaktas. Andra tydliga brister i beräkningen av sysselsättningsåtgärderna är att man ignorerar satsningar på FoUI, dubbla avskrivningar på investeringar i maskiner och utrustning, EU:s återhämtningspaket och förbättringen av utsökningsgäldenärernas ställning.

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

Slutligen noterar utskottet att Statistikcentralen har förnyat sättet att beräkna sysselsättningen i enlighet med europeiska standarder. En arbetskraftsundersökning som gjorts genom Statistikcentralens nya beräkningssätt publicerades först efter att planen för de offentliga finanserna hade utarbetats. Reformen ledde till en minskning av sysselsättningsgraden med cirka en procentenhet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.6.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anna Kontula vänst
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Niina Malm sd
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Mikko Lundén saf
ersättare Arto Pirttilahti cent.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.

Utlåtande AjUU 8/2021 rd Avvikande mening 1

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Vi sannfinländare i utskottet anser det vara viktigt att planen för de offentliga finanserna ger en sanningsenlig bild av den sannolika ekonomiska utvecklingen under de närmaste åren och innehåller trovärdiga metoder för att uppnå de uppställda målen. Den aktuella planen för de offentliga finanserna bygger i enlighet med sakkunnigyttrandena på alltför optimistiska förväntningar bland annat i fråga om sysselsättningsutvecklingen, och innehåller inga konkreta metoder för att sanera statsfinanserna och den kommunala ekonomin och få bukt med det underskott som de uppvisat i flera årtionden.

Vi instämmer bland annat i de farhågor som framförts i yttrandena från Finlands Näringsliv och Företagarna i Finland om att regeringen de facto har avstått från de mål i regeringsprogrammet som stärker sysselsättningen och de offentliga finanserna, och i nuläget baserar sig regeringens mål för 80 000 nya kalkylerade arbetstillfällen i hög grad på fromma förhoppningar. För att sysselsättningsmålet ska nås krävs konkreta åtgärder som inte ingår i planen för de offentliga finanserna.

Vi anser att regeringens handlingsmodell, enligt vilken man under innevarande regeringsperiod inte håller fast vid ramarna utan slösar med pengarna så mycket man kan, är oroväckande. Sparbeting kommer att införas först 2023, då vissa ramutgifter sänks permanent med 370 miljoner euro. Detta innebär i praktiken att alla anpassningsåtgärder vidtas under nästa riksdagsperiod och nästa regering ansvarar för dem.

Vi delar bland annat den oro som framgår av yttrandet från Akava över att underskottet i statsfinanserna har fortsatt redan i 12 års tid och den kommunala ekonomin har uppvisat ett underskott 22 gånger under de senaste 24 åren, och av planen för de offentliga finanserna framgår att både staten och kommunerna uppvisar underskott varje år under den innevarande femårsperioden. Underskottet i statsfinanserna kommer alltså att bestå i minst 17 år, om man håller sig till planen. Vi anser att planen för de offentliga finanserna bör innehålla metoder för att sanera statsfinanserna och få det ständiga underskottet under kontroll.

När det gäller stimulansåtgärder och anpassningsåtgärder är det viktigt att åtgärderna sker i rätt tid och att de riktas rätt. Enligt finansministeriets prognos kommer produktionen att ligga klart under den potentiella produktionen under de närmaste åren och bland annat i STTK:s yttrande uttrycks oro över att förtida anpassningsåtgärder bromsar upp återhämtningen. Dessutom har STTK i sitt utlåtande lyft fram bristerna i beräkningen av sysselsättningsåtgärdernas konsekvenser. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att regeringens viktigaste mål efter coronakrisen bör vara att stärka den inhemska sysselsättningen och stimulera den ekonomiska tillväxten. Regeringen har dock främst koncentrerat sig på att stimulera andra EU-länder med cirka fyra miljarder euro netto. Eftersom företagen i dessa länder konkurrerar på samma marknad som de inhemska företagen, är det närmast fråga om en negativ stimulans ur Finlands synvinkel.

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

Avvikande mening 1

I sitt utlåtande lyfter STTK också fram konsekvenserna för jämställdheten av regeringens åtgärder och konsekvensbedömningarna av dem. Enligt STTK har coronan försvagat jämlikheten och det är viktigt att man i fortsättningen satsar allt mer på att främja jämställdheten, så att de jämlikhetsförsämringar som coronatiden orsakar inte blir bestående. Sannfinländarnas utskottsgrupp delar den oro som framförts och efterlyser noggrannare konsekvensbedömningar av regeringen såväl när det gäller konsekvenserna för jämställdheten, konsekvenserna för företagen som de regionala konsekvenserna.

Forskardoktor Sami Outinen påpekar i sitt utlåtande att regeringens oro över det otillräckliga utbudet av arbetskraft har överdimensionerats. Den stora arbetskraftsreserven motsvarar prognosen för arbetslöshetsgraden (arbetslösa, undersysselsatta och dolda arbetslösa) och kommer 2025 att vara flera hundra tusen personer, det vill säga större än den minskning av arbetskraften som förutspås i kalkylerna över hållbarhetsunderskottet under de följande 30 åren. På grund av undernyttjandet av arbetskraft är det motiverat att till planen för de offentliga finanserna foga kalkyler över hur sysselsättningsgarantin för långtidsarbetslösa påverkar den offentliga ekonomin med beaktande av de faktorer som stimulerar efterfrågan på åtgärden och kostnaderna för den ökade risken för utslagning bland långtidsarbetslösa. Sannfinländarnas utskottsgrupp delar denna uppfattning och påpekar att regeringens centrala mål bör vara att hitta metoder för att sysselsätta finländare och personer som redan finns i Finland i stället för att regeringen av ideologiska skäl strävar efter att underlätta invandringen av billig arbetskraft. Problemen med de offentliga finanserna åtgärdas inte genom att maximera antalet personer i arbetsför ålder i landet, utan det rätta målet är att försöka maximera sysselsättningsgraden bland befolkningen i arbetsför ålder. Detta mål främjas inte av import av billig arbetskraft, utan det försvagar snarare sysselsättningen för dem i arbetsför ålder som redan befinner sig i landet.

Sannfinländarnas utskottsgrupp beklagar att regeringen i praktiken har visat att den är mer intresserad av att öka reserven av billig arbetskraft och att delta i stimulansåtgärder i andra EU-medlemsstater än av att få ordning på vår inhemska ekonomi och sysselsättning och utmaningarna i arbetslivet. Vi menar att planen för de offentliga finanserna inte innehåller trovärdiga åtgärder för att förbättra sysselsättningen och minska underskottet i de offentliga finanserna, utan när åtgärderna för att stärka de offentliga finanserna lyser med sin frånvaro fortsätter skuldsättningen också efter coronakrisen. Enligt finansministeriets prognos kommer underskottet i de offentliga finanserna att förbli stort och skuldkvoten fortsätta att öka under hela det här decenniet. Regeringen kommer alltså inte att nå sitt mål att bryta den offentliga skuldkvoten.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande AjUU 8/2021 rd
Avvikande mening 1

Helsingfors 3.6.2021

Rami Lehto saf
Jukka Mäkynen saf
Mikko Lundén saf

Utlåtande AjUU 8/2021 rd
Avvikande mening 2

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Allmänt

Vid halvtidsöversynen förväntades regeringen komma med beslut om strukturella reformer, sysselsättningsåtgärder och reformer som stärker den ekonomiska tillväxten. Regeringen lät dock bli att göra detta. Regeringens passivitet är skadlig för Finlands ekonomi och främjandet av sysselsättningen.

I planen för de offentliga finanserna 2022—2025 är den totala nivån på anslagen under arbets- och näringsministeriets huvudtitel 3,2 miljarder euro 2022. Anslagen under huvudtiteln minskar under ramperioden till 3,1 miljarder euro år 2025.

Coronapandemin har haft en betydande inverkan på den ekonomiska tillväxten och sysselsättningsläget. I fråga om flera näringar har det tillämpats kraftiga begränsningsåtgärder, vilket har ökat permitteringarna och uppsägningarna. En ny tillväxt förutsätter målinriktad politik och reformer av regeringen, genom vilka sysselsättningsgraden höjs till den nordiska nivån.

Med detta misslyckades regeringen i sin halvtidsöversyn. Regeringen har inte skapat någon trovärdig bild genom vilken den ekonomiska tillväxten påskyndas och nya arbetsplatser skapas. Tvärtom har regeringen på nytt överfört sina beslut till höstens halvtidsöversyn. Tidigare löften har svikits.

Riktlinjer för främjande av sysselsättningen

Allmänt taget kan det konstateras att regeringens riktlinjer för främjande av sysselsättningen förblir långt ifrån de mål som regeringen själv satt upp. Regeringen har ingen trovärdig vision om hur nya arbetsplatser skapas i Finland.

Om riktningen inte kan vändas, står vi inför skuldsättning och utarmning. Vi kan inte acceptera att statsminister Marins regering gång på gång inte förmår genomföra verkliga arbetsmarknadsreformer.

Samlingspartiet föreslog redan i sin alternativa budget för 2021 betydande sysselsättningsreformer genom vilka sysselsättningsgraden i Finland kan höjas. Samlingspartiet vill säkerställa att Finland är en välfärdsstat även i framtiden.

Samlingspartiets utskottsgrupp betonar att man genom att öka antalet lokala avtal kan skapa nya arbetsplatser. I samband med främjandet av lokala avtal effektiviseras övervakningen av att minimivillkoren iakttas. Personalens ställning och möjligheter att påverka på arbetsplatserna förbättras genom lagstiftningsreformer. Förhandlingsramen måste vara balanserad.

Utlåtande AjUU 8/2021 rd

Avvikande mening 2

Att arbeta måste alltid vara lönsammare än att leva på sociala förmåner. Samlingspartiet vill gradera det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa så att utkomstskyddet i början av arbetslösheten är bättre än för närvarande, varefter stödbeloppet sjunker antingen jämnt eller stegvis om arbetslösheten drar ut på tiden. Upp till 60 procent av arbetslöshetsperioderna upphör under de tre första månaderna. Förbättringen av stödet under de första stödmånaderna förbättrar omställningsskyddet och stöder arbetskraftsflödet och därigenom i förlängningen produktiviteten. Graderingen av stödet har enligt enkäter stöd hos majoriteten av finländarna.

Den sociala tryggheten ska reformeras så att bidragsfällor undanröjs. I vårt nuvarande system finns det bidragsfällor både i utkomststödet och i det allmänna bostadsbidraget.

Samlingspartiets utskottsgrupp understöder regeringens mål att öka den arbetsrelaterade invandringen. Regeringens metoder är dock fortfarande blygsamma. Samlingspartiet har föreslagit att det i skapas ett certifikat för en rättvis arbetsgivare för företag som utlovar ett snabbt tillståndsförfarande på två veckor för arbetstagare som kommer i arbetsgivarens tjänst från utlandet. Det företag som får certifikatet förbinder sig till egenkontroll och rapportering. Förvaltningen av arbetstillstånd ska automatiseras och digitaliseras.

Överföring av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna

Samlingspartiets utskottsgrupp anser det vara värt att understöda att kommunerna i fortsättningen i allt högre grad ansvarar för tjänsterna för skötseln av sysselsättningen. Samtidigt som regeringen bereder en överföring av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna, vill regeringen nu överföra tjänsterna för de svårssysselsatta till de välfärdsområden som ska inrättas.

Principiellt sett är det problematiskt att riksdagen nyligen har godkänt regeringens proposition med förslag till kommunförsök för främjande av sysselsättningen (RSv 216/2020 rd), i fråga om vilken lagen trädde i kraft den 1 mars 2021. Vissa av de statliga arbets- och näringsbyråernas uppgifter i fråga om de kundgrupper som närmare anges i lagen och som delvis är svårssysselsatta överförs enligt propositionen (RP 87/2020 rd) till kommunerna för den tid försöket pågår. Syftet med propositionen var att få information om huruvida ordnande av kommunbaserad service effektiviserar främjandet av sysselsättningen och höjer sysselsättningsgraden.

Syftet är alltså att effektivisera sysselsättningstjänsterna uttryckligen för de klientgrupper som har svårast att hitta jobb. Dessa är ofta personer som också behöver andra tjänster, såsom social- och hälsovårdstjänster, för att stärka sin arbetsförmåga.

Avslutningsvis

Samlingspartiets utskottsgrupp betonar att enbart mål inte räcker; det behövs beslut för att höja sysselsättningsgraden. En höjning av sysselsättningsgraden är en förutsättning för ekonomisk tillväxt. Vi måste också se till att Finland i framtiden är ett lockande land att investera i. Vi behöver mer kapital och innovationer för att skapa ny tillväxt.

Utlåtande AjUU 8/2021 rd
Avvikande mening 2

Regeringens sysselsättningspolitik kan beskrivas som oambitiös. Det är inte i Finlands eller finländarnas intresse. Det är också motsägelsefullt att regeringen genom sina beslut inte kommer att nå de mål som den ställt upp.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.6.2021

Arto Satonen saml
Terhi Koulumies saml
Ruut Sjöblom saml